

Az idegen nyelvet jelenlegnél hatékonyabb oktatása talán a legaktuálisabb feladata az Európához mielőbb felzárkózni kívánó magyar oktatási rendszernek. Miközben ezzel a megállapítással szinte minden oktatásügyi irányító egyetért, jelenleg talán az idegennyelv-oktatás területén tapasztalható a legsúlyosabb hiány az iskolákban megfelelő nyelvtanárokból, technikai berendezésekből és hatékony pedagógiai módszerekből. Ennek lehet a következménye, hogy miközben a nyelvtudás iránti társadalmi igény az elmúlt évtizedben igen jelentősen megváltozott, az iskolai nyelvtanítás eredményessége sok helyen még mindig az orosz nyelvtanítás hatékonyságát idézi. Itt közölt interjúinkból az is kiderül, hogy a nyelvtanítás hazai helyzete rendkívül differenciált. Az oktatási rendszerben egyébként is létező egyenlőtlenségek talán ezen a területen a leglátványosabbak: nem lehet egy napon említeni egy kéttannyelvű gimnáziumban érettségiző és egy szakközépiskolában, vagy szakmunkásképzőben bizonyítványt szerző gyerek esélyét arra, hogy használható nyelvtudás birtokába jusson. Természetesen arra a szakmai iskolát végző többségnek is esélye van, hogy az iskola mellett vagy után, borsos áron, a piaci vállalkozásként működtetett nyelviskolák bevételeit gyarapítva pótolja mindazt, amit a közoktatás elmulasztott.

„A gyerekek jövője a nyelvtanárok kezében van”

Váradiné Gyarmati Erzsébet, a Csonka János Műszaki Szakközépiskola tanára

Educatio: *Kérem, mutatkozzon be!*

Gyarmati Erzsébet: 49 éves vagyok, német-angol szakos végzettségem van, amelyet a szegedi József Attila Tudományegyetemen szereztem 1973-ban. Csak szakközépiskolában dolgoztam eddig, az egyetem elvégzése után néhány évig a Lengyel Gyula Kereskedelmi Szakközépben. Fialtanárként megszereztem az idegenvezetői képesítést is. Akkoriban még nem nagyon lehetett utazgatni, főleg az értékesebb utakat nem tudta megengedni magának az ember tanári fizetésből, így a kalandvágy elvitt a pályáról.

14 évig az IBUSZ-nál voltam főállású idegenvezető. Aztán 1991-ben úgy döntöttem, hogy visszamegyek a tanári pályára. Az is közrejátszott ebben, hogy az idegenvezető-osztályt szélnek eresztették az IBUSZ-nál. Engem már éppen foglalkoztatott, hogy vissza akarok menni a tanári pályára, és úgy terveztem, hogy mellette még idegenvezetéssel is foglalkozhatom. Így kerültem 1991-ben a Csonka János Műszaki Szakközépiskolába, és már 24 éve dolgozom idegenvezetőként is. Mindkét szakmámat nagyon szeretem, most már egyiket sem tudnám feladni.

A Csonka János Műszaki Szakközépiskolában szakmunkásképzés, szakközépiskolai és világbanki képzés is folyik. Az én szempontomból a világbanki oktatás a nyelvtanításban nagy változást jelentett. Amikor az iskolába kerültem, egy rendkívül szimpatikus világbanki szakértő járt az iskolában, Peter Ward. Mindig szorgalmasan és lelkesen segített minket,

meglátogatta a nyelvi órákat is. Azon kívül mivel a tolmácsa is voltam, egy kicsit beleláttam abba, hogy néz ki az új tanterv.

A harmadik és a negyedik évben az oktatás eltolódik a szakmai képzés irányába. Négy év alatt csak a szakmák alapjait tanulják a gyerekek. Ez egy nyugat-európai modell volt, és szerencsések voltunk, hogy iskolánkat erre a célra kiválasztották. Ez pont akkor indult, amikor én ebbe az iskolába jelentkeztem. A szakmunkásképzés Magyarországon átalakulóban, ill. eltűnőben van. Egyre inkább a szakközepes képzés irányába tolódik el az iskola. Nálunk talán még a fényező és a karosszerialakatosok maradtak a 10. osztály utáni szakmunkásképzés keretében, az összes többi szakma az érettségi utánra fog eltolódni. Az első négy évben az érettségire készülnek, és az ötödik-hatodik évben csak szakmai képzést kapnak a gyerekek.

E: *Milyen szakmacsoportokat oktatnak?*

GY E: A közlekedési szakmacsoporton belül fényező, karosszerialakatos, autószerelő, autóelektronikai műszerész szakmunkásbizonyítványt, illetve közlekedésgépészeti technikus, vagy szállítmányozási technikus képesítést lehet nálunk szerezni.

E: *Hogyan változtak meg az osztály- illetve a tanulói létszámarányok az elmúlt években?*

GY E: Most kevesebb a szakmunkás osztály. A világbanki osztályokba az első évfolyamra csak igen kevesen jelentkeztek. Nem volt ismert, hogy ilyen képzés folyik nálunk. Nem is volt a jelentkezőknek túl jó a bizonyítványuk. Utána viszont bővült a választék és az első osztályból nagyon sokan maradtak ott ötödik-hatodik évfolyamra.

E: *Milyen osztályokat tanít?*

GY E: Tanítottam szakközépiskolásokat is, de most többé-kevésbé a világbankiakat tanítom. Van nálunk pl. intenzív képzés is, ez a szakmunkások szakközépiskolája. Akik szakmunkás-képzőt végeztek, azoknak két éven belül erőltetett tempóban érettségit tudnak adni. Ilyen osztálynak is tanítottam tavaly három órában nyelvet. Sajnos a szakközepeseknél csak heti három órában tudunk nyelvet tanítani. Ez azért van, mert rengeteg a szakmai tantárgyuk és egyszerűen a hét öt munkanapja nagyon kevés ahhoz, hogy még a szakmai tantárgyak mellett több nyelvrát is beiktassunk.

A világbankiaknál heti négy órában van nyelvoktatás. Ez még mindig kevés, legalább egy órával több kellene. Ennek megint az az akadálya, hogy a hét csak öt nappól áll és sok a szakmai tantárgyuk is. Másik akadály a tanárhány.

Úgy érzem, a világbanki oktatás bevezetése gyökeres változást eredményezett a nyelvoktatásban. Ugyanis a szakközépiskolákban mindenütt másodlagos melléktantárgy volt a nyelv. A világbanki képzésben belépett a főtantárgyak sorába. A szakközepeseknél nem volt kötelező érettségizni nyelvből, de amióta a világbanki oktatás létezik, azt hiszem, sikerült a nyelvet előléptetni. Ugyanis mi az, amivel a tanulót presszionálni tudjuk? Hogy van egy vizsga. Egy kicsit magasabb rangot kapott így a nyelvoktatás. Kötelező érettségi van, minden évben központi teszttel, fordítással és utána szóbeli tételekkel.

E: *Tehát a szakközépiskolában heti két óra – világbankinál heti négy óra, és a szakmunkásoknál?*

GY E: Szintén heti három órában tanulhatnak.

E: *Mi a helyzet az iskolai nyelvtanárokkal? Hányan vannak most?*

GY E: Remélem nem tévedek: főállású német szakosok, azt hiszem, hárman vagyunk és van egy félállású kolléganő is. Angol szakos főállású egyedül én vagyok, és a Budavári Nyelviskola segít ki minket tehetséges nyelvtanárokkal. Ők általában egy-egy évre jönnek, de vannak olyanok is, akik már több éve ott vannak nálunk. Vannak olyanok is, természetesen, akik csak egy évig maradnak, mert mi az iskolával kötjük a szerződést. Nekünk is ugyanaz a

problémánk, mint minden más iskolának. Minden iskola nagyon örülne, ha 5–6 fiatal tehetséges nyelvtanár jelentkezne, akik tényleg szívből szeretnének tanítani.

E: *Miért van ez így? Nem tud az iskola elegendő pénzt fizetni? Vagy nincs elég nyelvtanár?*

GYE: Ez országos probléma. A nyelvtanárok sajnos rosszul vannak fizetve, pedig hiányszakmák képviselői. De én pl. nagyon nem örülnék, ha lényegesen jobban lennék fizetve, mint egy biológia-földrajz szakos tanár, mert akkor nagyon rosszul érezném magam, mert mindenki gyűlölné az iskolában. Nekünk ugyanazt a sorsot kell vállalnunk, mint a többi tanárnak. Ez nem az iskola problémája. Az iskola annyit fizet, amennyit tud.

Ha több pénzt kapnánk, ellenszenvesek lennének a nyelvtanárok a tanári társadalmon belül. Hallottam már olyasmiről, hogy a szülők külön finanszíroztak nyelvtanárokat valamegyik gimnáziumban, de ez rossz vért szül.

E: *A Budavári Nyelviskolával kötött megállapodás mennyibe kerül az iskolának?*

GYE: Nem tudom.

E: *Az érdekelne, hogy ott mennyivel fizetnek többet, mint a főállású nyelvtanároknak?*

GYE: Ez engem nem is nagyon érdekelt. Egyetlen szempont volt előttünk, hogy az órákat jól el kell látni, és örültünk, hogy szakképzett nyelvtanáraink vannak. Akik nálunk tanítanak, azok szakképzett nyelvtanárok. Az egyik német szakos kollégánk már 10 éve van ott, én 9 éve vagyok az iskolában, és van egy fiatal német szakos kollégánk, aki szintén jó pár éve itt van. Mi stabilak vagyunk, nincs fluktuáció, csak egyszerűen hiány van, és ez nem az iskola hibája, hanem általános magyarországi probléma. Egy biológia-földrajz, történelem vagy bármely szakos tanárt is meg kellene fizetni, nemcsak a nyelvtanárokról van szó. Nálunk is előfordult, hogy volt nagyon jó nyelvtanárunk, aki elment egy nyugati céghez titkárnőnek, és 3–4-szeresét keresi meg az itteni fizetésnek. Érthető volt, hogy elment, mert egyedül nevelte a két gyerekét.

E: *Jellemző a plusz munka az iskola után?*

GYE: Biztosan. Én idegenvezetek, nagyon sokan magánórákat adnak, és elég sok kollégánk esti tanfolyamon vállal munkát. Pedig mi valamivel jobban meg vagyunk fizetve, mint az átlag. A piaczgazdaságban ez nem egy nagy összeg, de azt hiszem, hogy magyar körülmények között mi meg vagyunk becsülve ebben az iskolában.

E: *Lehetőség van túlóra vállalására is?*

GYE: Nagyon korlátozottan. Sajnos a túlóráknak nálunk törvényi szabályai vannak és ezt be kell tartania az iskolának. Vannak szakköreink, azt vállalhatunk. Nekem is van egy angol nyelvi szakköröm. Akkor van múzeum-látogató szakkör, ami nagyon kedvelt a gyerekek körében. Van filmesztétika szakkör, ezt egy magyar szakos kolléga csinálja.

E: *Az idegenvezetést heti hány órában tudja csinálni?*

GYE: Amikor szabadidőm van, és ha az órarendem megengedi, akkor délutáni városnézést vállalok. A Cityrama-nak dolgozom, „Budapest éjjel” programokat csinállok, és a szombatvasárnapot is végigdolgozom, mindkét nyelven. Tulajdonképpen csak két nyelvvél lehet ebben a szakmában megélni. Ez szezonális munka. Áprilistól október végéig gyakorlatilag alig van szabad napom. Ez a szezonom nagyon erős volt, az egész nyári szünetben egyetlen szabadnapom volt. Mindennapra jutott munka, aminek nagyon örülök.

E: *Az iskolai havi átlagkeresete és az idegenvezetésből származó milyen arányban vannak egymással?*

GYE: Az iskolai keresetem eltörpül az idegenvezetői keresetem mellett. Az idegenvezetői szakmában számlás vagyok, tulajdonképpen magánember, és minden cégnek számlát adok, akiknek dolgozom. Egy fél napos városnézési program bruttó hét-tízezer forint között van. Ebből következtethet. Télen ilyen munka nincsen, ez szezonális. De ezen kívül a Xantus

János Szakközépiskolában is tanítok, ahol idegenvezetőket képezek, egy héten egyszer. Vizsgáztatom is az idegenvezetőket, rajta vagyok a minisztériumi listán. Tehát elég sok mindent csinállok, és azt hiszem, a két szakma nagyon szerencsésen találkozik. Volt már olyan esetem, hogy a buszban úgy fogadtak, hogy én valószínűleg tanár vagyok. Kérdeztem, hogy ki tippelt arra, hogy tanár vagyok? Az illető jelentkezett – ő nyerte az üveg pezsgőt. Más alkalommal a buszban a csevegő vendégek között éppúgy rendet csináltam, mint az osztályban. Akkor megtapsoltak.

E: *Milyen nyelveket oktatnak ebben az iskolában?*

GYE: Nálunk német-angol van. Azelőtt volt olyan osztályunk, ahol franciát oktattunk. Egy francia-magyar szakos tanárunk volt, aki sajnos meghalt. Hihetetlen gondot jelentett, hogy egy osztályban bevezették a franciát, ugyanis a bukott tanulóknál nagyon sok gond volt. Most évek óta az van, hogy fele-fele arányban van angol és német, s ha esetleg bukás van, akkor nincs olyan probléma, hogy a tanuló három évig franciát tanult, és fel kell zárkóznia egy németes osztályban.

E: *Szakközepeseknél is fele-fele arányban van a két nyelv?*

GYE: Az angol nagyon népszerű a diákság körében. Többen próbálnak angolt tanulni, mint németet, mert divatos nyelv. Ha van egy osztályban 32 tanuló és 22-en akarnak angolt tanulni, nem vagyunk vaskalaposak, akkor engedjük a 22-őt. Minden iskolában vannak kistermek, ahol a nyelvtanítás folyik, és ez behatárolja az osztályok felosztását. Nem lehet egész osztályokat nyelvre tanítani. Ezért azt csináljuk, hogy maximum 22 lehet, amennyit egy teremben le tudunk ültetni. Kistermekben, kiscsoportokkal foglalkozunk. Ez nagyon fontos, mert beszélgetni kell a tanulóval. Egy órán belül 3–4-szer biztosan rá kell, hogy kerüljön a sor. Ez 35–40 főnél teljes képtelenség lenne.

E: *Miért népszerűbb az angol a tanulók körében?*

GYE: Az angol most nagyon divatos nyelv. Ez a pop világ nyelve és az amerikai életstílus is nagyon vonzó a gyerekek számára, a legtöbb akciófilm amerikai. A másik ok az, hogy egyik nyelvet sem könnyű megtanulni, de az angolul tanulónak hamarabb van sikerélménye. Németből a tanulóknak sokkal precízebbnek kell lenniük, mert ott vannak a névelők, a ragok. Az angolban gyakorlatilag nincs ragozás – sokkal hamarabb ér el sikert az ember. Németül viszont könnyebb magas szinten megtanulni. Az angol nagyon nehéz nyelv, ugyanis kifejezésekkel beszélnek – és tudni kell, hogy mikor kell vagy lehet használni a kifejezéseket. Amikor rájönnek, hogy ezért milyen sokat kell tanulni, akkor sokan elcsüggednek.

E: *Milyen a technikai felszereltség az iskolában?*

GYE: A technikai felszereltségünk éppenséggel nem rossz, majdnem hogy elengedhetetlen, hogy magnóval dolgozzunk. De van írásvetítőnk is, és videós anyagunk is van. Van pl. egy videostúdiónk. Azt hiszem, kevés iskola dicsekedhet azzal, hogy videostúdiója van. Van egy két csatornás, zárt televíziós lánc is, azt hiszem, így hívják. Ha én egy videofilmet fel akarok tenni, akkor odaadom a videónak, az felteszi aztán az osztályteremben kivetíti. Egyébként az osztályteremben saját videónk is van. Kaptunk néhány számítógépes programot is. Azt hiszem, hogy nem szabad abszolútizálni ezeket a segédeszközöket. Szükség van rájuk, de azért a hagyományos tanítási-tanulási módszernek sokkal fontosabb szerepe van.

E: *Technikai eszközökből ugyanaz van a szakközepeseknél, mint a világbankiaknál?*

GYE: Ott a heti három óra behatárolja a lehetőségeket.

E: *A világbanki nyelvi tanterveket ki készítette?*

GYE: A világbanki szakértő ajánlását fogadta el az iskola. Nagyon rokonszenves és hihetetlenül agilis, tele volt jó szándékkal. Az ő ajánlását fogadtuk el. A többi aztán a szakemberek

egyéniileg dolgozták ki. Ez mindig attól függ, hogy milyen osztályban tanítunk. Mert volt már nekem nagyon erős világbanki osztályom, és volt gyengébb is.

E: *Milyen tankönyveket használnak?*

GY E: Korábban az iskola megadta a lehetőséget, hogy minden nyelvtanár olyan könyvből tanítson, amilyenből akar. Most viszont született nagyon bölcs igazgatói döntés, hogy egységesítették ezeket a tankönyveket. Most már a szakközepesek is egy könyvből tanulnak. Ez hihetetlenül jó döntés volt, mert minden tankönyv ugyanazt tanítja, de mindegyik másképpen.

E: *Meddig tartott az az időszak, amikor különböző tankönyvekből folyt az oktatás?*

GY E: Pár évig, de ez az egységesítés nagyon jó hatással van a munkánkra.

E: *Mi alapján választották ki azt a tankönyvsorozatot, amiből most tanítanak?*

GY E: Azt hiszem azt választottuk, amiből a legtöbben tanítottak. Angolt a Headway-ből tanítunk. Németből kezdetben volt a Themen. Megvetettük ezeket a méregdrága könyveket a szülőkkel, és az iskola vállalta, hogy minimum két évig kötelesek vagyunk ebből tanítani. Ne legyen az, hogy ha jön egy új tanár, esetleg másik könyvet kérjen. Egy tízezer forintos könyvsomagból háromezer csak a nyelvi könyv ára. Ezért mindenképpen jobb, hogy egységesítették. Most a Headway-ből tanítunk, ami a magyar tankönyvpiacra nem egy rossz könyv, németet pedig a Start-könyvből, amit én lényegesen jobban szeretek mint a Themen-t.

E: *Mennyire ismeri a piaci választékot?*

GY E: Nagyon jó dolog, hogy az embernek választási lehetősége van, erre vártunk. A kínálat is nagyon jó. Minden könyvnek megvan a jó oldala és megvan a hátulütője is. Én elfogadtam a Headwayt, viszonylag jónak tartom. A Startnál meg azt szeretem, hogy magyar szerzők írták és a nyelvoktatásnál a kezdet kezdetén talán jobb egy olyan tankönyvből tanítani, amit magyar szerző írt, mert a magyar szerző jobban érzi, hogy a magyar diáknak hol van a nyelvtanulásnál problémája. Pl. németből itt van a *kein* problematikája, a tagadásé. A Themen-ben úgy vettem észre, hogy egy kicsit átsiklott ezen a könyv, pedig a magyar diáknak ez, hogy mikor *nicht*, mikor *kein* és *nein*, nagyon nehéz probléma. Ezekben a könyvekben rengeteg jó gyakorlat van. Nem mondom, hogy a Headway nem jó, megszerettem és megszoxtam. De vannak még jó könyvek, pl. a Lopakodva angolul egy detektív-történet keretében próbál tanítani – az sem volt rossz. De egy iskolában csak egy tankönyvből érdemes tanítani. Hallottam, hogy ezt másutt is megcsinálták. Éppen azért, mert nagy volt a tanári fluktuáció.

E: *Milyen módszereket alkalmaznak, vannak-e újjak?*

GY E: Az az igazság, hogy mindig abból kell kiindulni, hogy mennyire motiváltak a tanulók. Egyszer beszélgettem egy olyan kolléganővel, aki egy nagyon jó nevű gimnáziumban tanít, szintén angolt és németet. Megbeszéltük, hogy nekem sokkal nehezebb feladatom van a szakközépiskolában, mert hozzá már elsőben középfokú nyelvvizsgálóval jönnek a gyerekek. Az én tanítványaim közül viszont sokan azzal a nyelvtudással lépnek ki negyedik év végén, amit tőlem tanultak. Ennek is megvan a szépsége. Az első idegen szavakat nálam tanulták, és ha valaki szorgalmas, akkor gyenge középfokkal hagyhatja el az iskolát. Abból kell kiindulnom, hogy a gyerekek itt nem annyira motiváltak, mint egy gimnáziumban. Tehát nagyon kell arra vigyáznom, hogy megadjam azt a motivációt, amit nem kap meg otthon. Belső ösztönzése az esetek többségében abszolút nincs. Sem a szülő, sem a gyerek nem fogta fel, hogyha csatlakozunk az Európai Közösséghez, akkor a nyelvtudás hihetetlen fontos lesz. A gyerekek jövője jelenleg a nyelvtanárok kezében van. Tehát motiválnom kell a gyereket,

és vigyázni kell arra is, hogy a szigorúsággal ne utáltassam meg a nyelvet. Arra is kell vigyáznom, hogy bizonyos szintet tartsanak, mert egymást húzhatják le ezek a gyerekek. Az a legfontosabb, hogy hogyan indítok. Elsőben megpróbálok nekik sikerélményt biztosítani. Pl. az első dolgozatot akkor íratom meg velük, amikor már nagyon begyakoroltuk. Ez azért fontos, hogy az első jegye viszonylag jó legyen. Itt is akadnak kivételek, van aki egyáltalán nem veszi kezébe a könyvet, azzal nem tudok mit kezdeni. De az esetek többségében azért jók az eredmények. Ezek a gyerekek azt hiszik, hogy 6–7 éves általános iskolai tanulás után már tudnak valamit, de csak nagyon keveset tudnak. Ez a gyenge tudás fél év alatt elfogy, mégis azt hiszik, hogy ebből meg lehet élni.

E: *Ezek a gyerekek már az általános iskolában tanultak angolt?*

GYE: Sokan igen. Egy-kettő most kezdi. Pl. 22 főből kettő nem tanult előtte angolt, a többi mind tanult. Mégis a betűzésnél, az alapoknál kellett kezdeni, ugyanis annyira különböző szintekről jöttek. Most nem tanítok 9. évfolyamon, de tavaly tanítottam, és nem tudok senkit mondani, aki jó előképzéssel jött volna. Az alapokkal sem voltak tisztában. Tehát olyanokra gondolok, hogy az egyszerű jelen idő segédigéjének a használatával sem voltak tisztában. Azért mondom, hogy muszáj az alapoktól kezdeni – mese nincs. Ha egy jó társaság összejönne, akkor nagy léptekben tudnék haladni, de nem jön össze. Nem tudom megcsinálni, hogy valahol belevágok az anyagba.

Nagyon sokszor kórusban gyakoroltatom a gyerekeket azért, hogy ejtsék ki a mondatot, és sokszor visszakérdezem, korrigálom a kiejtést. Sokat íratom őket – ez a módszer. A magnó első pillanattól ott van a kezemben. A videó esetleg később lép be, de sokat gyakoroltatom. Minden osztálynak elmondom, hogy mi a módszer, angoltól is németből is külön-külön. Azt is megcsinálom, hogy amikor valamelyik tanulóval összeállítunk egy kérdő mondatot, elmondom vele ötször ugyanazt. Otthon ugyanezt kell csinálnia. Elmondom nekik, amikor indulunk, hogy a nyelvtanulás nem más, mint nagyon sok gyakorlás. Az én nyelvi tudásom abból áll, hogy az apró kis részleteket megtanultam. Amikor idegen nyelven beszélek, akkor egy mechanizmus megindul a fejemben. Ezt bárki elérheti.

Nyelvet csak hihetetlen nagy szorgalommal lehet megtanulni. Egy nyelvet két év alatt meg lehet tanulni akár Rigó utcai közép fokú szintre is, de ahhoz napi egy órát kellene rendszeresen tanulni, beleértve a szombat-vasárnapot is. Azt is elmondom a tanulóimnak, hogy vannak, akik 10 évig tanulnak egy nyelvet, de soha nem tanulják meg. Ez azért van, mert nekidurálják magukat, belekezdenek nagy lelkesedéssel, utána abbahagyják, s három hónap múlva megint nagy hévvel újraindulnak, aztán megint abbahagyják. Ez csak szorgalom kérdése. Én nem tulajdonítok olyan nagy jelentőséget a nyelvérzéknek. Volt olyan tanítványom, aki nagyon nehezen indult de a négyes szintet elérte.

Nálam a követelményszint 50%-át kell tudni a kettéshez. Érettségig 30% kell a kettéshez. Én úgy vagyok vele, hogyha 50%-ot követelek, akkor a 30%-ot biztosan meg tudják csinálni. Nem adok fel túl sok házi feladatot, de amit átvettünk, azt be kell gyakorolni. Nyögdéscselést nem fogadok el, főleg amikor mondatszerkezetről van szó. Ilyenkor megkérdezem: átvetted? – Nem. – Akkor köszönöm. – Sok rossz jegy születik, de adok lehetőséget, hogy javítsa.

E: *Milyen különbségek vannak a világbanki osztályok és a hagyományos osztályok között?*

GYE: A világbanki osztályokban bevezették a kötelező nyelvi érettségét, és ez az én munkámban segít. Ott van az a bizonyos vizsga, ahol helyt kell állnia a tanulóknak. A szakközepesek is érettségizhetnek belőle, de nem sokan választják érettségi tantárgynak a nyelvet, a világbankinál viszont kötelező a nyelvi érettségi. Magasabb óraszámokban is tanulnak nyelvet. A

heti három óra szerintem kevés. Én olyan 5–6 órával lennék kibékülve, amivel hihetetlen eredményeket érhetnénk el.

E: *A világbankosok csak egy nyelvet tanulnak?*

GY E: Csak egyet. Megvan az érettségi és utána elmennek szaknyelvet tanulni. A szállítmányozó végzettséghez pl. alapfokú nyelvvizsgát kell szerezniük. Tavaly hatan mentek el nyelvvizsgázni, csak egy kapott középfokot, de hatból hárman sikeresen vizsgáztak. Az az igazság, hogy erre nem kényszeríthetjük a tanulókat. Nem bánnam, ha az érettségit a jövőben egy alapfokú nyelvvizsga kísérné, hogy ha a 12. év végéig egy alapfokú nyelvvizsgát meg kellene szerezniük. Az életük minőségéről van szó.

E: *Nincs is olyan tanuló, aki középfokú nyelvvizsgát tett?*

GY E: A szállítmányozáson volt egy fiatalember tavaly, akit két évig tanítottam, neki volt középfokú nyelvvizsgája. Minden évben arra törekszem, hogy egyre több tanulót tudjak elvinni a nyelvvizsga irányába.

E: *A gyerekek tudják, hogy a munkaerőpiacon milyen fontos a nyelv?*

GY E: Sajnos ez a korosztály még nem. Talán néha a szülők már érzik. Vannak gyerekek, akik szorgalmasabbak, de sokszor az az érzésem, hogy csak a papírért jönnek az iskolába és nem a tudásért. És ez baj. Pedig sokszor mondom nekik, menjetek, vegyetek egy Expressz újságot és nézzétek meg, milyen lehetőségek van nyelvtudással, és milyen van nyelvtudás nélkül. Sajnos ez eltart még egy pár évig, míg a gyerekek ezt belátják.

E: *Ezek szerint nem motiváltak felsőfokú továbbtanulásra?*

GY E: Tudom, hogy sokan próbálnak főiskolára menni a szakmán belül, és az egyetemen vagy főiskolán folytatják a nyelvtanulást. Ez mindenképpen kell, különben a diplomát sem kapják meg. Az iskolában azért tényleg előbbre lépett a nyelvtanítás. Az iskola vezetése is komolyan veszi. Megadták a lehetőséget, hogy szakkört vezethessenek. Igaz, hogy többen jelentkeztek, de tizen rendszeresen ott is vannak. Ez is valami. Ez nem korrepetálás, inkább nyelvvizsga előkészítő céllal indítottuk. Ez egy kemény harc a nyelvtudásért, nemcsak a mi iskolánkban, hanem az ország minden szakközépiskolájában.

E: *Mit lehet tenni, hogy még jobb legyen a nyelvtanítás?*

GY E: Több motiváció kellene, és ehhez a szülőket kellene megcélozni. Kicsit többet kell foglalkozni vele a médiában, hogy nagyobb legyen az otthoni ösztönzés. Az elsőrangú gimnáziumokban tényleg van ösztönzés, ott nem is kell mondani, kisgyerekkortól olyan a nevelésük, hogy akarnak tanulni. Azt szoktam mondani a tanulóknak: nem vagyok csodanár. Aki nem akar tanulni, azt nem tudom megtanítani, de aki akar, azt igen.

Én ezeket a tanulókat – bár nem nagyon szorgalmasak – nagyon szeretem. Ők tényleg ránk vannak utalva. Sok közöttük az értelmes gyerek. Minden osztályban van egy-két nagyon tehetséges, aztán a zöm középkategória és a végén van néhány gyengébb is. Azt hiszem, hogy az agytekevényük nem rosszabb, mint a Radnótisoké, csak nincs meg bennük az a szorgalom, ami kellene.

E: *Milyenek a tanulmányi átlagaik?*

GY E: Volt egy időszak, amikor nagyon gyenge tanulók kerültek az iskolába, de az utóbbi években a jelentkezésnél megnézték, hogy jobb tanulókat vegyenek fel.

E: *Van felvételi?*

GY E: Évekkel ezelőtt volt felvételiztetés, de már nincsen. Megnézik az eredményeket, és feltöltik a létszámot. Egyébként több helyre is beadhatják a gyerekek a kérelmüket, szeptember elején derül ki egész pontosan, hogy hányan vannak. Úgy vettem észre, hogy elég magas osztálylétszámokkal indulunk, de azok közül természetesen sok lemorzsolódás is van.

Mi viszonylag jó helyzetben vagyunk. 950 körül lehet az iskolánk tanulói létszáma, ami nem kevés. Azt hiszem, hogy az iskolánknak nincs rossz hírneve.

E: *A többi szakközépiskolához képest ez milyen iskolának számít?*

GY E: Egy másik iskolában is tanítok, egy nagyon jó nevű idegenforgalmi szakközépben. Olyanokat tanítok, akik már érettségiztek, vagy kívülről, az utcáról jöttek. Elég sok kollégát ismerek, akik máshol tanítanak, kereskedelmi szakközépiskolákban. Nem tapasztalok jelentős különbséget. Nálunk jó a légkör, és ez nagy dolog. Mi, akik régebben vagyunk a tantestületben, elég jól érezzük magunkat. És ez hatással van a tanuló ifjúságra is.

E: *Mivel lehetne javítani az oktatást?*

GY E: Jó lenne, ha egy-két órával többet taníthatnék egy-egy osztályban. És jó lenne a szülőket és a tanulóifjúságot befolyásolni, hogy kicsit komolyabban vegyék a nyelvtanítást. Esetleg még arra gondoltam, hogy különböző pályázatokkal, szakközépiskolák közötti nyelvi versenyekkel lehetne jobban motiválni a gyerekeket.

E: *Van lehetőség külföldi tanulmányútra?*

GY E: Egyik kolléganőm egy osztrák nyelvi tábort vezetett régebben. Ha nagyon szeretnénk, lenne rá lehetőség, mert most már foglalkoznak ezzel utazási irodák is. Pl. a Student Line-t nagyon jónak tartom. Angol családoknál lehetnek a tanulók, azon kívül járhatnak tanfolyamokra is.

12 éves kapcsolata van az iskolának a VW művekkel. Azt hiszem, ebben egyedülálló az iskola, minden évben kint van 20 tanulónk Hannoverben. A tanulók kiválasztásában fontos szerepe van a nyelvtudásnak is. A gyerek egy hétvégét német családnál tölt el, tehát valamennyire kell tudnia kommunikálni a családtagokkal. Ez már 12 éve nagyon jól működik.

20 tanuló megy ki minden évben, és 20 német jön cserébe. Nagyon szép programjaik vannak, városnézés, gyárlátogatás, ott a VW-ben, itt az Ikarus gyárban. Közösben dolgoznak a tanműhelyekben, volt amikor egy roncsautót hoztak rendbe, elkezdték a munkát Hannoverben, és itt folytatták. Ez is motiválja a tanulókat.

E: *A Volkswagen utaknál kell fizetniük a gyerekeknek?*

GY E: Nagyon kevés ahhoz képest, hogy 10 napot kint vannak. Vonattal megyünk. Volt amikor autóbusszal ment ki a csapat, s végig kinn is volt az autóbusz. Ezért a tíz napért fizettek 20 ezer forintot, s kaptak zsebpénzt is. Ez igazán bagatell dolog.

E: *Van-e hasonló lehetőség angol területen is?*

GY E: Ha nagyon akarnám, akkor azt hiszem, megszervezhető lenne, biztos vagyok benne.

E: *Nem ösztönözné ez a nyelvtanulást?*

GY E: De biztosan. Csak én úgy vagyok vele, hogy mivel idegenvezető vagyok, tudom, hogy az ilyen szervezéseknek milyen veszélye van. Tehát belülről látom a dolgokat. Azt mondom, hogy az ilyeneket inkább át kell adni egy jó utazási irodának, pl. a Student Line-nak. Én is megtettem, hogy az igazgató engedélyével megmutattam a jelentkezési ívet a tanulóknak, de sajnos nem volt jelentkező. Lehet, hogy anyagi okok miatt.

E: *A tanárok voltak valamilyen külföldi tanulmányúton a világbanki képzés jóvoltából?*

GY E: Nem voltunk. Sajnos nekem nagyon behatárolt a szabadidőm az idegenvezetés miatt. Én nem is jelentkeztem volna erre. Állandó időhiánnyal küszködöm.

(az interjút Fehérvári Anikó készítette)